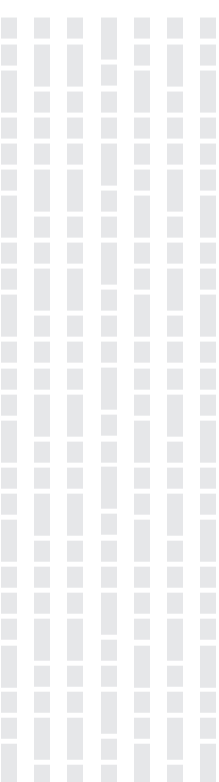

چهارشنبه ۲۴ مرداد ۱۴۰۳

شماره ۴۲۰۸

FARHIKHTEGANDAILY.COM

FARHIKHTEGANONLINE

مدیرمسئول:

■ محمدامین ایمانجانی

قائم‌مقام مدیرمسئول:

■ مسعود فروغی

سردبیر:

■ محمد زعیب‌زاده

تلفن و فکس:

■ ۶۲۹۹۹۴۹۵ (۰۲۱)

کدپستی:

■ ۱۱۳۵۳۳۱۱۶

چاپ:

■ چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

نشانی:

■ خیابان حافظ،پایین‌ترازجمهوری

■ روی‌روی ساختمان‌پارس

■ ساختمان‌فرهیختگان،طبقه‌سوم

ردپای ایلان ماسک در اعتراضات انگلیسی

اجتماعی نیز درست مانند مواد غذایی سمی اجتناب کنند.
ب- خروج دسته‌جمعی و هماهنگ از شبکه اجتماعی ایکس؛ یکی از پیشنهاد‌های کاملاً جدی که در روزهای اخیر برای مقابله با ماسک و شبکه اجتماعی او ارائه شده است خروج دسته‌جمعی همه سیاستمداران، روزنامه‌نگاران و افراد بانفوذ از این شبکه اجتماعی و محور قرار دادن جای دیگری به عنوان کانون تبادل‌ات اخبار و نظرات فوری جهانی است. به نظر باشد. صادق خان، شهردار لندن در رابطه با این راه‌حل گفت: «این بحثی می‌رسد این یک دیدگاه کاملاًایده‌آل‌گرایانه باشد که امکان تحقق آن دشوار یا حتی غیرممکن است. شکی نیست دستیابی به یک اجماع بین‌المللی یا حتی داخلی (در یک کشور) در این مورد بی‌نهایت دشوار خواهد بود، به‌ویژه در شرایطی که این پلتفرم همچنان در کانون توجه عمومی باقی مانده باشد. صادق خان، شهردار لندن در رابطه با این راه‌حل گفت: «این بحثی بود که سال‌ها پیش نیز درباره برخی روزنامه مطرح شد. درواقع وظیفه ما به‌عنوان سیاستمدار این است که به رای‌دهندگان دسترسی پیدا کنیم، به‌ویژه وقتی شما افرادی را دارید که با ترس‌های مردم بازی می‌کنند. بکی از راه‌هایی که می‌توانیم ترس مردم را برطرف کنیم استفاده از رسانه‌ای است که شهروندان هم در آن اشتراک دارند، یعنی همان پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی. بایکوت کردن یک سکو… [مانند این است که] شما نمی‌توانید برای لجبازی با‌صورت‌تان، دماغ خود را قطع کنید.»

ج- اقداماتی در جهت مسئولیت‌پذیری هرچه بیشتر شبکه‌های اجتماعی؛ درحالی‌که مسیرهایی همچون آموزش عمومی و خروج دسته‌جمعی، بلندمدت یا غیرممکن به نظر می‌رسند، راهکارهای قانونی برای مسئولیت‌پذیری هرچه بیشتر شبکه‌های اجتماعی و مالکان آنها را می‌توان به‌عنوان یک راهکار مناسب درنظر گرفت. اخیراً در سطح جهان و به‌خصوص در اروپا اقدامات قابل ملاحظه‌ای در این زمینه انجام گرفته است. تصویب قانون خدمات دیجیتال از سوی اتحادیه اروپا یکی از همین اقدامات بود که براساس آن پلتفرم‌های آنلاین بسیار بزرگ به انجام اقداماتی موثر برای مقابله با محتوای غیرقانونی ملزم می‌شوند. بریمینی این قانون بود که مقامات اتحادیه اروپا در ماه گذشته میلادی اتهاماتی را علیه ایکس صادر کردند. در جریان شوش‌های اخیر و انتشار پست‌های جنجالی از جانب ایلان ماسک، سخنگوی کمیسیون اروپا اعلام کرد در تحقیقاتش از شبکه ایکس احتمالاً مدیریت محتوای مضر مربوط به شورش‌های اخیر انگلستان را نیز درنظر خواهد گرفت. در انگلستان در اکتبر سال گذشته قانونی با نام «قانون ایمنی آنلاین» به تصویب رسید که اکنون مراحل مقدماتی و کسب آمادگی‌های لازم برای اجرایی شدن را پشت سر می‌گذارد. قانون ایمنی آنلاین به آفکام (نهاد تنظیم‌کننده رسانه‌ها در انگلستان) این اختیار را می‌دهد که شرکت‌های رسانه‌های اجتماعی را در‌صورت عدم اقدام فوری علیه محتوای تحریک‌کننده و خشونت‌آمیز یا تروریسم، تا سقف ۱۸ میلیون پوند یا ۱۰ درصد گردش مالی جهانی آنها جریمه کند.
باین‌حال برخی نسبت به کار آمدی این قوانین و درواقع جرائم تعیین‌شده تردید دارند و برخی دیگر همچون شهردار لندن این قوانین را با توجه به تحولات اخیر انگلستان ناکافی ارزیابی می‌کنند.

د- لزوم دستیابی به یک اجماع و راه‌حل جهانی؛ گستره فعالیت و محدوده قدرت شرکت‌ها و غول‌های فناوری و به‌طور خاص شبکه‌های اجتماعی تا بدان حد وسعت یافته که ظاهراً تقابلی با آنها از توان یک کشور خارج است. همان‌طور که اشاره شد در این رابطه می‌توان به مقاله منتشرشده در نشریه ویک استناد کرد که نشان می‌دهد چگونه دولت آمریکا در جایگاه یک ابرقدرت جهانی، در چنبره نفوذ و قابلیت‌های ایلان ماسک و شرکت‌های تحت‌مالکیت او گرفتار شده است. از سوی دیگر قدرت این ابرشرکت‌ها تا بدان حد افزایش یافته که پتشر کایل، وزیر فناوری انگلستان اعتراف می‌کند برقراری ارتباط با برخی شرکت‌های رسانه‌های اجتماعی بیشتر شبیه مذاکرات با همتایان وزارت خارجه در کشورهای دیگر شده است. در سایه چنین ملاحظاتی است که در کتاب تازه‌به‌نشر رسیده «دروغ‌هایی که می‌کشند» به بحث شبکه‌های اجتماعی و انتقال اطلاعات نادرست به‌عنوان یک معضل جهانی نگریسته شده است؛ معضلی جهانی که به‌تبع آن نیازمند راه‌حل‌های جهانی نیز خواهد بود: «… به این معنی که کشورها باید با یکدیگر در مورد راهکارهای همکاری در این زمینه مذاکره کنند؛ مبارزه با اطلاعات نادرست»، «در‌حال به نظر می‌رسد شبکه اجتماعی ایکس و عملکرد مظاهره‌آمیز آن، هم‌اکنون در نقش یک بازیگر سرکش و کابوس نظام بین‌المللی وارد میدان شده، با وجود این شکل‌گیری اجماع جهانی برای مهار آن در حال حاضر همچنان در حد یک ایده‌آل باقی مانده است.

غیرقابل دفاع وی است. آشوب‌های اخیر انگلیس این معضل را به بهترین نحو برجسته کرد، در جایی که او با توییت‌های شگفت‌آور خود در شبکه ایکس (با ۱۹۳ میلیون دنبال‌کننده)، آب در آسیاب افراط‌گرایان ریخت و عملاً دربرابر دولت نوپای کارگری این کشور قرار گرفت. توییت ماسک در بازنشر یک خبر جعلی در رابطه با قصد نخست‌وزیر استارمر برای ایجاد یک بازداشتگاه اضطراری برای شورشیان در جزایر فالکند، آن هم به نقل از رهبر یکی از گروه‌های راست‌گرای افراطی موسوم به «بریتانیا اول» (کپی‌برداری‌شده از «آمریکا اول» ترامپ) اقتدر جنجالی‌برانگیز بود که وی را وادار کرد در کمتر از ۳۰ دقیقه آن را حذف کند. علاوه‌بر این توییت دیگر او در مورد «اجتناب‌ناپذیر بودن جنگ داخلی» در بریتانیا، خشم شدید مقامات انگلیسی را به‌دنبال داشت، به‌طوری‌که نخست‌وزیر انگلیس صراحتاً به شبکه‌های اجتماعی و مالکان آنها در مورد نفرت‌پراکنی و نقض قوانین هشدار می‌دهد: «اجازه دهید به شرکت‌های بزرگ رسانه‌های اجتماعی و اداره‌کنندگان آنها بگویم، بی‌نظمی خشونت‌آمیز به‌وضوح در فضای مجازی برپا شده است. این نیز یک جرم تلقی می‌شود؛ این اتفاق در محل شما رخ می‌هد و قانون باید در همه جا رعایت شود.»

ایلان ماسک به‌دنبال چیست؟

در مورد انگیزه این‌گونه رفتارها و اقدامات ماسک دیدگاه‌های متفاوتی بیان می‌شود. برخی این موضوع را به ویژگی‌های شخصیتی او مرتبط می‌دانند؛ ویژگی‌هایی همچون خود‌بزرگ‌بینی، بی‌ثباتی و تزلزل شخصیتی و علاقه به شخصیت‌های اقتدارگرا و همدأت‌پنداری خود با آنان. توجه ویژه وی به شخصیت‌های اقتدارگرایی چون پوتین و ترامپ را دقیقاً در همین راستا می‌توان ارزیابی کرد؛ «به نظر من [مارینا هایدی تحلیلگر گاردین] ماسک اکنون احساس می‌کند باید به عنوان هنرپیشه علی‌البدل [ترامپ] نقش آفرینی کند. مشاهده کنید که او چقدر سخت و مکرر تلاش کرده خط جنگ داخلی در انگلستان را پیش ببرد. گواه این امر نیز همان لقب بسیار ترامپی است که او در این هفته استخراج کرد؛ استارمر مجنون»، اما به نظر می‌رسد نقش دلایل مادی هم در زمینه موضوع و اقدامات ایلان ماسک تا حد زیادی پررنگ است. اسکات گالووی، پروفیسور و کارآفرین حوزه اجتماعی، شرایط اقتصادی شبکه تحت مالکیت ماسک یعنی ایکس را این‌گونه توصیف می‌کند: «هیچ شرکتی با درآمد بیش از یک میلیارد دلار تا به حال این‌گونه ۶۰ درصد از درآمد خود را در یک دوره ۱۲ ماهه غیرکنجکی از دست نداده است. من فکر نمی‌کنم هرگز این اتفاق افتاده باشد. توییت‌ر به‌معنای واقعی کلمه بدترین کسب‌وکار تاریخ از زمان تغییر مالکیت آن است.» در همین راستا به نظر می‌رسد ماسک از برخی رویکردهای پیشینش در این شبکه اجتماعی پشیمان شده و برای بهبود اوضاع اقتصادی شرکت به آب و آتش می‌زند. فراخوان دوباره به شرکت‌های تبلیغاتی برای حضور در ایکس – درحالی‌که پیش از این به آنها گفته بود بروید به جهنم – و تلاش برای جذب دوباره مشتریان از دست رفته، آن هم احتمالاً از طریق اعطای آزادی ولنگاری بی‌محدوصر به آنها، بخشی از همین برنامه است. درکنار اینها جنجال‌ترافی و بحران آفرینی هم می‌تواند در بازگشت توجهات به شبکه اجتماعی وی و به تبع آن بهبود اوضاع اقتصادی ایکس کمک کند؛ «درنهایت ماسک یک تاجر بحران‌زده است که نیاز به دشمن دارد.»

ایلان ماسک و شبکه اجتماعی او را چگونه می‌توان مهار کرد؟

وقایع آشوب‌های گسترده اخیر در انگلستان یک‌بار دیگر موضوع نظارت و مهار اینترنت و شبکه‌های اجتماعی را در کانون توجه قرار داده است. در همین راستا طی یک هفته اخیر تحلیل‌ها و پیشنهاد‌های متنوعی در این مورد در جریان و رسانه‌های انگلیسی مطرح شده است. در یکی جمع‌بندی کلّی شاید بتوان این دیدگاه‌ها را در چند زیرمجموعه مورد بررسی قرار داد:
الف- تاکید بر تقویت فرهنگ استفاده از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی؛ در دنیایی که انسان‌ها در معرض بمباران اطلاعاتی شدید قرار دارند و مرزهای واقعیت و دروغ به‌شدت درهم آمیخته، بسیار مهم است که به مردم در مورد نحوه استفاده از اینترنت و چگونگی تشخیص اطلاعات نادرست و جعلی از حقایق آموزش لازم و کافی داده شود. بر همین اساس این پیشنهاد مطرح می‌شود آموزش‌ها در این زمینه از سنین بسیار پایین و از مدارس آغاز شوند. درواقع در مدارس باید به کودکان آموزش بهداشت اطلاعات بدهند تا یاد بگیرند از اخبار و اطلاعات جعلی یا آسیب‌زننده

حال حاضر یکی از پرکارترین دشمنان حقیقت در جهان ایلان ماسک است. او به‌طورقطع مهم‌ترین شخصیت راست‌افراطی در جهان است که بزرگ‌ترین بلندگوی جهان را نیز در دست دارد… نبرد برای شکست دادنش اکنون اجتناب‌ناپذیر شده و بدون شک باید برنده از میدان خارج شد.»

شبکه اجتماعی ایکس چگونه در آشوب‌های انگلیس سهیم نشد؟

حمله فردی مسلح به سلاح سرد به یک جشن کودکانه و به قتل رسیدن سه کودک و زخمی شدن تعداد دیگری از آنها به اندازه کافی برای جامعه انگلستان شوک‌آور بود. اما این موضوع زمانی جنبه حساس‌تری پیدا کرد که ادعا شد قاتل فردی از میان مهاجران مسلمان و کسی بوده که اخیراً به شکل قاچاق و با قایق‌های کوچک به انگلستان وارد شده است. درحالی‌که منبع اصلی و اولیه این اطلاعات و صحت‌وسقم آن چندان روشن نبود، این خبر به‌سرعت در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی پخش شد و دستاویزی در اختیار راست‌گرایان افراطی و مهاجرستیزان انگلیسی قرار داد، چنانکه حتی تکذیبیه نیروهای پلیس و افشای هویت واقعی فرد مهاجم هم نتوانست مانع انتشار این اطلاعات نادرست و پیامد‌ها و عواقب خشونت‌بار وحشتناک آن شود. بررسی‌های اولیه نشان می‌دهد پخش این اطلاعات نادرست و آشوب‌های متعاقب آن، احتمالاً براساس برنامه‌ریزی‌های از پیش تعیین‌شده انجام نگرفته است، به‌طور مثال دموزد منابع شایعه‌پراکنی، به‌سختی می‌توان به شواهدی دست‌یافت که انتشار و سازماندهی آن را به یک گروه رسمی راست‌گرای افراطی منتسب کند یا کارگردانی آن را به بازیگران بدخواه خارجی نسبت دهد، پس اکنون سوال اساسی می‌تواند این باشد که چگونه اطلاعات نادرست و دروغ به این سرعت انتشار یافته، فراگیر شده و به آشوب و بلوای کنونی منتهی شده است؟

در پاسخ به این سوال بسیاری از تحلیلگران انگلیسی انگشت اتهام را به‌سوی شبکه اجتماعی پرطرفدار ایکس و مالک آن ایلان ماسک نشانه رفته‌اند. در این راستا آنها به دو موضوع مهم توجه نشان می‌دهند؛ نخست نقشی که سرشاخه‌ها و درواقع «ابراشتراک‌گذاران» این شبکه اجتماعی در پخش اطلاعات نادرست برعهده داشته‌اند و دوم سهم و مسئولیتی که ایلان ماسک مالک شبکه اجتماعی ایکس، در ایجاد و تشدید این وقایع برعهده دارد. در مورد اول باید گفت صرف‌نظر از منبع اولیه این خبر نادرست در مورد قاتل کودکان، انتشار آن در شبکه ایکس و به‌ویژه توسط ابر اشتراک‌گذارانی همچون استیون یاسکی لئون (ملقب به تامی رابینسون) و آندرو تیت – که هرکدام دنبال‌کننده‌های میلیونی داشته‌اند- در تقویت این ادعای دروغین سهم بسزایی داشت. درحالی‌که آنها بدون هرگونه راستی‌آزمایی و صرفاً در چهارچوب باورها و علایق افراط‌گرایانه خود دست به چنین اقدامی زده بودند، شبکه اجتماعی ایکس هیچ‌گونه واکنشی دربرابر این دروغ‌پراکنی گسترده از خود نشان نداد و درواقع عملاً میدان را برای انتشار این اطلاعات نفرت‌پراکنانه باز گذاشت.

اما از سهم اشتراک‌کنندگان و ابراشتراک‌گذاران این شبکه اجتماعی که بگذریم، نباید از نقش و تاثیر بسیار چشمگیر ایلان ماسک، مالک شبکه اجتماعی ایکس در تشدید این بحران نیز غافل شد. در این راستا باید گفت او در تشدید بحران اخیر در دو جهت متفاوت نقش آفرینی کرد؛ در بعد اول رویکردش در میدان‌دهی مجدد به نفرت‌پراکنان و افراط‌گرایان مدت‌هاست با انتقادهای جدی مواجه شده است. در مورد بحران اخیر باید یادآوری کرد تا پیش از مالکیت ماسک بر توییتز (ایکس فعلی)، این شبکه اجتماعی افرادی مانند تامی رابینسون را اخراج کرده بود که زمینه‌های نفرت‌پراکنی و دروغ‌پردازی را در این پلتفرم رواج می‌دادند. اما شبکه ایکس تحت مالکیت ماسک این امکان را برای آنها فراهم آورد تا با عضویت مجدد در این شبکه، یک‌بار دیگر روند پخش عقاید نادرست و نفرت‌پراکنانه خود را از سر بگیرند. در آشوب‌های کنونی در انگلستان شاهدیم این رویکرد ماسک چه تاثیرات مخربی برجای گذاشته و چگونه شبکه اجتماعی ایکس به یک فضای امن برای نژادپرستی و نفرت‌تبدیل شده است؛ «[او] تامی رابینسون] در بیابان بود. اکنون که او به ایکس بازگشته می‌تواند با یک کلیک راهش را به تلفن ده‌ها یا صدها میلیون نفر باز کند.»

باین‌حال نکته مهم این است که معضل تنها به میدان دادن مجدد شبکه اجتماعی ایکس به نفرت‌پراکنان و افراط‌گرایان ختم نمی‌شود، بلکه مشکل اصلی درواقع شخص ایلان ماسک و عقاید و عملکردهای

میراحمدرضا مشرف پژوهشگرمسائل بین‌الملل

بیش از یک هفته از شروع ناآرامی‌های گسترده و شورش افراط‌گرایان راست‌گرا در انگلستان می‌گذرد و اوضاع در این کشور همچنان آشفته است. در این راستا به‌نظر می‌رسد انتشار اخباری نادرست در مورد قتل سه دختر خردسال در ساوتپورت به دست یک مهاجر مسلمان در شبکه‌های اجتماعی جرقه اولیه این آشوب‌ها را زده و زمینه‌ساز اقدامات تحریک‌آمیز و خشونت‌بار افراط‌گرایان راست‌گرا و مهاجرستیزان بوده است. دولت انگلستان در این مدت برای مهار بحران تلاش زیادی در اینته شده و در این مسیر حتی به اقدامات و قوانین بسیار سختگیرانه همچون صدور احکام قضایی سریع، سنگین و توأم با زندان‌های طولیل‌المدت برای اغتشاشگران روی آورده، اما در سمت دیگر ماجرا این بحران و آشوب اجتماعی توجهات زیادی را به‌سوی نقش چالش‌برانگیز اینترنت و شبکه‌های اجتماعی در سطح جامعه انگلستان جلب کرده است. در همین راستا بسیاری بر این باورند همان‌گونه که دولت با شورشیان و آشوبگران میدانی وارد تقابل و کارزار جدی شده باید فکری هم برای سروسامان دادن به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی کند؛ همان‌ها که با پخش اطلاعات نادرست و همچنین انتشار انگیزه‌های نفرت‌پراکنی و تبعیض‌نژادی، سرمنشأ اصلی این بحران و آشوب بوده‌اند. در این میان گویا نقش شبکه اجتماعی ایکس و مواضع و عملکرد مالک آن ایلان ماسک بیش از همه موردتوجه قرار گرفته است: «البته خوب است بسیاری از کسانی که مسئول یک هفته خشونت وحشتناک راست افراطی هستند، با عدالت سریع و شدید روبه‌رو می‌شوند، اما یک مظنون بسیار ثروتمند و قدرتمند وجود دارد که باید به این خلافکاران اضافه شود. اگر مقامات بریتانیا واقعا می‌خواهند همه کسانی را که این شورش‌ها و جنایات را در آن کشور راه انداخته‌اند به پاسخگویی وادار کنند باید سراغ ایلان ماسک بروند.»

ایلان ماسک و شبکه اجتماعی دردسرساز ایکس

ایلان ماسک ابرسرمایه‌دار آمریکایی و مالک شرکت‌های عظیمی مانند تسلا و ایکس حتی تا پیش از خرید توییتز هم به‌اندازه کافی جنجال‌آفرین بود. در همین راستا سال گذشته هفته‌نامه ویک مقاله‌ای تامل‌برانگیز در مورد نقش و نفوذ ایلان ماسک در ساختار قدرت ایالات‌متحده منتشر کرد که بسیار موردتوجه قرار گرفت. در این مقاله نشان داده شد که چگونه دولت آمریکا در حوزه‌های مختلف فناوری – حوزه‌های هوافضا، حمل‌ونقل، انرژی و اینترنت- و حتی در حوزه سیاسی گرفتار وامدار ماسک شده است. همچنین در این تحلیل از او به‌عنوان فردی دمدمی‌مراج و بی‌ثبات نام زده می‌شود که رفتارها و عملکردش بعد از مالکیت شبکه اجتماعی توییتز (ایکس فعلی) را می‌توان شاخص این بی‌ثباتی و تلن مزاج تلقی کرد. اخراج گسترده کارکنان و مسئولان زیرساخت‌های اصلی شرکت و مجوز انتشار سخنان نفرت‌انگیز تنها بخش کوچکی از شاهکارهای او در توییتز محسوب می‌شوند. برخورد او با تبلیغ‌کنندگان روی این پلتفرم نیز در نوع خود جالب‌توجه به نظر می‌رسید؛ در جایی که به آنها می‌گوید اگر نمی‌خواهند روی پلتفرم وی تبلیغ کنند، «بروند به جهنم!» درعین‌حال ماسک و شبکه اجتماعی‌اش طی دوسال اخیر بارها به انتشار و ترویج اطلاعات نادرست منتهم شده و به این جهت موردانتقاد قرار گرفته‌اند. بر این اساس مرکز مقابله با نفرت‌پراکنی دیجیتال به محاسبه ادعاهای گمراه‌کننده وی درمورد انتخابات ایالات‌متحده پرداخته و نشان داده که چگونه این ادعاهای وی بیش از ۱٫۲ میلیارد بار در این پلتفرم مشاهده شده است. همچنین در جریان تجزیه‌وتحلیلی که از مجموعه توییت‌ها بلافاصله بعد از انتقال مالکیت توییتز انجام گرفت، افزایش ۵۰ درصدی به‌کارگیری علائم و کلمات نژادپرستانه در این پلتفرم کاملاً آشکار بوده است. درعین‌حال مواضع سیاسی او در برخی مسائل بین‌المللی همچون جنگ اوکراین یا انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا و حمایت از ترامپ هم به‌قدر کافی حاشیه‌ساز شده است. دقیقاً براساس چنین داده‌هایی است که یکی از تحلیلگران انگلیسی پس از وقوع آشوب‌ها در کشورش، از وی با لقب یکی از پرکارترین دشمنان حقیقت در جهان یاد می‌کند: «در